

POLIITTISEN LAKON JURIDIikkaA

- Poliittinen lakko on laillinen Suomessa. Eduskunnassa olevan lakiesityksen (HE 12/2024) mukaan poliittisen lakon enimmäiskesto on oltava kuitenkin rajoittamassa 24 tuntiin.
- Poliittiseksi ilmoitettu lakko voi joskus tosiasiallisesti kohdistua voimassa olevaan työehtosopimukseen. Esimerkiksi väitetään, että lakolla protestoidaan jostain hallituksen uudistusta vastaan, vaikka lakon syynä on tosiasiallisesti yrityksessä käytävät yt-neuvottelut. Tällöin lakko on laitton. Viime kädessä työtuomioistuin arvioi sen, mihin lakko tosiasiallisesti kohdistuu. Viimeaikaiset poliittiseksi ilmoitetut lakot ovat kuitenkin mitä ilmeisimmin olleet myös tosiasiallisesti poliittisia.
- Poliittiseen lakkoon osallistumisesta ei tarvitse lain mukaan tehdä ennakoilmoitusta, mutta osassa työehtosopimuksia on sovittu ilmoitusvelvollisuudesta. Työntekijän pitää kuitenkin ilmoittaa poissaolostaan työnantajalle samoin kuin muistakin sinänsä laillisista poissaoloista. Eduskunnassa olevan lakiesityksen mukaan poliittisista lakoista on ilmoitettava viimeistään 7 päivän ennen lakon alkamista.
- Koska kyse on laillisesta lakosta, työntekijään ei saa kohdistaa haitallisia seuraamuksia lakkoon osallistumisen vuoksi. Lakkoon osallistuminen ei esimerkiksi ole irtisanomisperuste tai syy antaa varoitusta työntekijälle.
- Poliittiseen työtaisteluun osallistumisen ajalta ei makseta palkkaa.
- Jos osa työhaluisista työntekijöistä jää ilman työtä sen takia, että työ estyy lakon vuoksi, palkanmaksuvelvollisuus määräytyy TSL 2:12 §:n perusteella. Sen mukaan ”jos työnteon estymisen työehtosopimuksen osapuolista riippumattomana syynä on toisten työntekijöiden työtaistelutoimenpide, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa, työntekijällä on oikeus saada palkkansa kuitenkin enintään seitsemältä päivältä”.
- Viimeaikaisten poliittisten lakkojen kohteena ovat hallituksen työläinsäädäntöuudistukset. Ne koskevat suurelta osin myös yksittäisten työntekijöiden työehtoja. Näin ollen työtä vaille jääneiden työntekijöiden palkanmaksun voi lopettaa välittömästi työnteon tosiasiallisesta estymisestä lukien ilman seitsemän päivän palkanmaksuvelvollisuutta, vaikka kyse olisi työnantajasta, joka ei ole lakon piirissä.
- Jos työntekijän poissaolo johtuu poliittiseen lakkoon osallistumisen lisäksi myös jostain muusta syystä, kuten sairaudesta tai vuosilomasta, useimmilla aloilla noudatetaan ns. aikaprioriteettiperiaatetta. Sen mukaan poissaolon syyksi katsotaan se syy, joka on alkanut aikaisemmin. Palkanmaksuvelvollisuus määräytyy tämän perusteella. Tulkinta on kuitenkin syytä tarkistaa omasta työnantajaliitosta.